

RAGNAR ORTEN LIE

GOKSTAD- OG OSEBERGHAUGEN I FUGLEPERSPEKTIV

Gokstad- og Oseberghaugen er mest kjent for de velbevarte vikingskipene som lå i haugene. Men også små spor etter fugler ble funnet om bord i de to skipene. Påfuglene, endene eller gjessene og hønehaukene i Gokstadhaugen og dun fra ærfugl i Oseberghaugen viser fire svært forskjellige fugler, som speiler forskjellige sfærer av økonomi, import og eksport. Tre av fuglene har høy status som fellesnevner. Kan en fjær bli til 10 høns når vi ser nærmere på fuglene i våre mest kjente vikingtidsgraver?

Gokstadfunnet - Kongshaugen

På folkemunne ble det fortalt at i Kongshaugen lå det en konge begravet sammen med skip og hester. Utgravningen i 1880 kunne konstatere at denne historien faktisk holdt stikk. Haugen ble bygget som grav for en småkonge ca. 900 e.Kr. Småkongen fikk med seg mange ting på sin ferd i underverdenen. Skipet var 23,5 meter langt og 5,2 meter bredt og var utstyrt med 16 par årer. Oppe i skipet lå det tre mindre båter, en slede og annet utstyr. Inne i gravkammeret har liket av småkongen vært plassert sammen med en del av den personlige utrustningen. Bak kammeret, under tiljene i båten, lå det to påfuglhanner og to hønehaukhanner, samt noen uidentifiserbare fuglebein av and eller gås. Utenfor skipet lå det 12 hester og minst syv hunder, fem greyhounds av varierende størrelse og to som minner om elghunder. Denne oppsetningen av dyr viser at kongen har bedrevet avansert jakt til hest med jaktfugler og hunder. Utstyret viser at han har hatt de samme eksklusive vaner som aristokrati og konger i Europa har hatt. I senere år har nytt lys blitt satt på Gokstadfunnet, særlig gjennom Kulturhistorisk museum sitt prosjekt, Gokstad revitalisert. Beinmaterialet som ble funnet i Gokstadhaugen, er gjennomgått på nytt av Anne Karin Hufthammer i 2010. Og mens hunder, hester og påfugl var kjent fra tidligere, så ble nå også to hønehauker påvist i gravmaterialet. Med funnet av hønehauker i Gokstadhaugen, er falkoneri endelig bekreftet i et norsk gravfunn. Falkoneri er kunsten å eie og å jakte med rovfugler. I Norge er det ikke drevet med falkoneri siden middelalderen, og vi har ikke lenger norske begrep som dekker aktiviteten. For enkelthets skyld brukes derfor betegnelsen falkoneri ofte om all jakt med rovfugler. Falkoneri står på Unescos verdensarvliste som immateriell kulturarv.

Handelsplassen ved Gokstad

Snaue 400 meter sør for Gokstadhaugen, nede ved vikingtidens fjordbunn, er det påvist en handelsplass fra vikingtid. Gjenstandsfunn og spor etter hus ble funnet av Vestfold fylkeskommune i 1995, og bruk av georadar i 2011-2012 med påfølgende arkeologiske undersøkelser, identifiserte et gateløp med utstukne tomter som løp ned til havnene. Funn av arabiske sølvmynter, vekter og andre handelsvarer viser at denne handelsplassen har fungert fra slutten av 700-tallet til 900-tallet. Den er samtidig med Kaupang, men så langt tyder analyser på at disse handelsplassene var del i litt ulike handelsnettverk. Kaupang handlet mer med folk fra sør og vest enn handelsplassen på Gokstad som har mer østlige influenser (Bill/ Rødsrud 2013). Nede på handelsplassen har det og vært gravplass, og flere båtgraver og hauger lå nede i havneområdet.